Polacy przy grobie św. Antoniego w Padwie
Część I–II: Opole 2019–2020
Seria: Natio Polona. Fontes et Studia II/I–2
Redakcja Mirosław Lenart

Archiwalne Źródła Tożsamości

Natio Polona MCCXXII–MMXXII

Płyta z napisem dewocyjnym z krypty i ołtarza polskiego z 1607 roku

Płyta z napisem dewocyjnym upamiętniająca powstanie krypty i ołtarza polskiego z 1607 r.

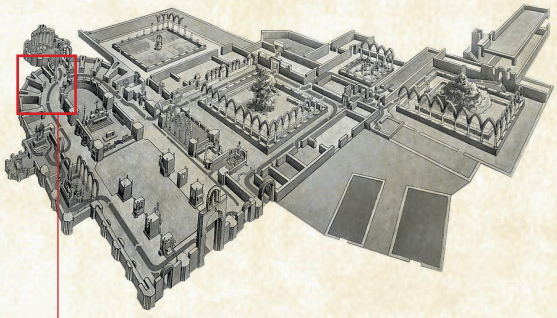

Lokalizacja zabytku

- **Lokalizacja / miejsce przechowywania:** bazylika św. Antoniego w Padwie, ambit, kaplica św. Stanisława, dawniej Bartłomieja, zwana kaplicą polską
- **Datowanie, pochodzenie:** 1607. Pierwotnie umieszczona po prawej stronie dawnego ołtarza polskiego, jaki znajdował się w nawie północnej, po lewej stronie kościoła. Przeniesiona do drugiej kaplicy polskiej w 1899 roku.
- **Autor, warsztat:** Cesare Bovo?
- **Materiał i technika:** czarny kamień *marmo nero di paragone*
- **Wymiary:** wys. 116,5 cm, szer. 60,5 cm
- **Stan zachowania:** dobry, po konserwacji zachowawczej wykonanej przez E. B. Lenart w 2018 r. ze środków przekazanych przez Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA
- **Inskrypcja:**

MOMENTANEA PRORSUS /
ISTA VITA EST, /
SED VIXISSE BENE, ET MORI BEATE, /
HOC VIRTUTIS OPUS PIUM, ET /
PERENNE /
SIC GENS VOTA DEO FERENS /
POLONA, ET SOLVENS CINERI DE= /
CORA JUSTA, AD TUMBAM HAEC MEDIT= /
ATUR, ILLA AD ARAM. /
FELICES LACRIMAE, PRE= /
CESQ[UE] DIAE /
IMMORTALE QUIBUS /
PARATUR AEVUM.

- **Opis formalno-ikonograficzny:** płyta w kształcie stojącego prostokąta. Wykuty napis zachował się z pozostałościami oryginalnych złoceń liter. Pierwotnie błąd w słowie PIUM, prawdopodobnie od razu poprawiony przez kamieniarza.
- **Osoby powiązane z obiektem:**

Mikołaj Ossoliński herbu Topór (XVI-XVII w.). Syn Prokopa, starosty nowotarskiego oraz Katarzyny Biereckiej. Brat Hieronima (zm. 1650), który wpisał się do metryki nacji polskiej w roku 1625. Studiował w Altdorf (Academia norica, wpisany 24 stycznia 1597), Lipsku (wpis z 1599), Heidelbergu (wpis z 26 czerwca 1600), Bazylei (wpis z 1605 bez daty dziennej). W Padwie od 1605 roku (wpis bez daty dziennej). W dniu 1 sierpnia 1606 roku wybrany konsyliarzem nacji polskiej. Fundator ołtarza nacji polskiej. Członek Rzeczypospolitej Babińskiej.

Jan Dydyński (Dedeński, Didiński) herbu Gozdawa. Po raz pierwszy wpisał się do metryki nacji polskiej na przełomie 1595 i 1594 roku. W Padwie przebywał razem z braćmi Stanisławem i Łukaszem. Pobierał nauki także w Dillingen i Bolonii. Pełnił funkcje konsyliarza nacji w roku wystawienia ołtarza nacji polskiej (wybrany 3 sierpnia 1607 roku). Po powrocie do Polski podstoli sanocki od 1620 r.

Cesare Bovo (XVI/XVII w.). Kamieniarz padewski, aktywny w pierwszej połowie XVII wieku. Oprócz ołtarza nacji polskiej wykonał kilka innych prac w bazylice św. Antoniego, o czym świadczą m.in. dwa zachowane dokumenty. Pierwszy, z XVI wieku (bez daty), dotyczy pozwolenia na prace budowlane [ArA Serie 21 – *Contabilità analitica (1431-1803)*, 21.2.38]. Drugi, noszący datę 1607, dotyczy zagubionych elementów, zdemontowanych w różnych miejscach (bez podania, czy chodzi o kościół, czy klasztor). W dokumencie oprócz Bova wspomina się o współpracującym z nim murarzu o nazwisku Steffano Voltolina [ArA Serie 11 – *Processi (secc. XV-XVXIX)*, 11.54.6]. W lewej nawie bazyliki znajduje się pomnik nagrobny pochodzącego ze Śląska Krzysztofa de Dohna, zmarłego w młodym wieku w 1614 roku, pod którym podpisał się Bovo.

Polacy przy grobie św. Antoniego w Padwie
Część I–II: Opole 2019–2020
Seria: Natio Polona. Fontes et Studia II/1–2
Redakcja Mirosław Lenart

Płyta z napisem dewocyjnym z krypty i ołtarza polskiego z 1607 roku (cd.)

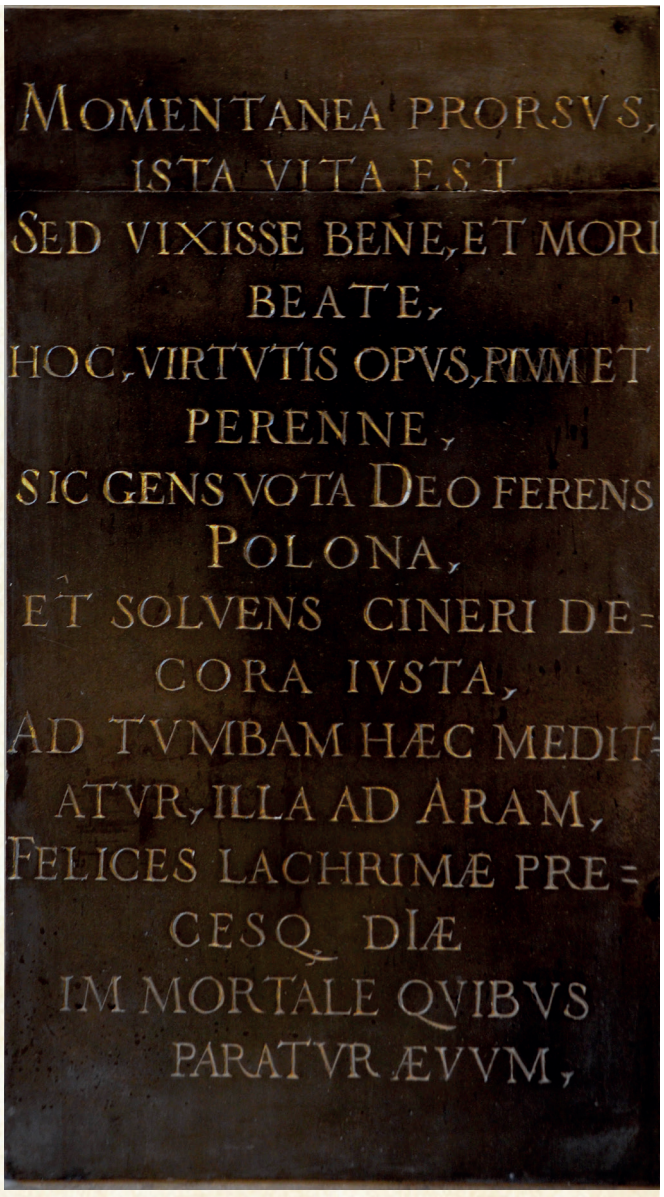

Płyta z napisem dewocyjnym upamiętniająca powstanie krypty i ołtarza polskiego z 1607 r.

Bibliografia:

1. **Inwentarze drukowane, katalogi z wypisami źródłowymi, edycje materiałów archiwalnych:**

Archivio della Veneranda Arca di S. Antonio. Inventario, vol. 1–3, a cura di G. Bonfiglio-Dosio, G. Foladore, Veneranda Arca di S. Antonio: Centro Studi Antoniani, Padova 2017.

Sartori A., *Archivio Sartori documenti di storia e arte francescana*, t. 1: *Basilica e convento del Santo*, a cura di G. Luisetto, Biblioteca Antoniana – Basilica del Santo, Padova 1983.

Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim, t. 1: *Metryka nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim 1592–1745*, do druku przygotował H. Barycz, indeks osób opracowała K. Targosz, Ossolineum, Wrocław 1971.

Archiwum nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim, t. 2: *Statuta oraz Akta i protokoły nacji polskiej w Uniwersytecie Padewskim*, do druku przygotował H. Barycz, Ossolineum, Wrocław 1972.

Gonzati B., *La Basilica di S. Antonio di Padova descritta ed illustrata*, vol. 1–2, Antonio Bianchi, Padova 1852–1853.

2. **Najważniejsze przewodniki i relacje popularnonaukowe:**

Bartoszewski S., *Kaplica Polska św. Stanisława biskupa i męczennika w Bazylice św. Antoniego w Padwie z końca XIX w.*, Messaggero, Padova 2016.

Krzyżanowski S., *Wspomnienia z Padwy. Notatki z podróży*, w Drukarni „Czasu" W. Kirchmayera, Kraków 1868.

3. **Studia:**

Lenart M., *Ołtarz nacji polskiej (1607–1809)* [w:] M. Lenart, M. Wojtkowska-Maksymik, M. Wrana, *Polacy przy grobie św. Antoniego w Padwie*, cz. 1: *Pamiątki, donacje, świadectwa kultu (wieki XVI–XIX)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2019 (Natio Polona. Fontes et Studia II/1).

Kowalczyk J., *Kaplica Polska św. Stanisława biskupa w Padwie z końca XIX w.*, „Studia Franciszkańskie" 2009, t. 19, s. 215–271.

Kowalczyk J., *La seconda Cappella Polacca in Padova della fine del sec. XIX*, „Il Santo. Rivista antoniana di storia, dottrina, arte" 1981, A. 21, fasc. 1, s. 105–146.

Kowalczyk J., *La Cappella della „Nazione Polacca" a Padova nel Seicento*, „Il Santo. Rivista antoniana di storia, dottrina, arte" 1967, A. 7, fasc. 1, s. 67–86.

Kowalczyk J., *Siedemnastowieczne mauzoleum nacji polskiej w Padwie*, „Biuletyn Historii Sztuki" 1966, t. 28, z. 3–4, s. 305–322.

4. **Dokumentacje konserwatorskie:**

Lenart E. B., *Dokumentacja prac konserwatorskich pięciu płyt nagrobnych i pamiątkowych (płyty epitafijnej Krzysztofa Sapiehy, 1637; płyty Aleksandra Kazimierza Sapiehy, 1619; płyty fundacyjnej krypty i ołtarza św. Stanisława z 1607 r.; płyty upamiętniającej powstanie kaplicy polskiej pw. św. Stanisława, 1899 r.; płyty z napisem dewocyjnym z krypty i ołtarza polskiego, 1607 r.) oraz dwóch brązowych popiersi (Erazma Kretkowskiego, 1558 i Jana III Sobieskiego,1905). Kaplica polska w Bazylice św. Antoniego w Padwie*, dokumentacja powykonawcza, Archivio della Veneranda Arca di S. Antonio, 2018 [kps].